

EL NEM KÜLDÖTT LEVÉL KASSÁK LAJOSHOZ (1955)

Jó lenne, és megnyugtató érzés lenne, ha a magunk ér-
zései vel rontanánk be Önhöz, hitünk szerint ez is lenne a
természetes, mert végül is mindenki önmagára kíváncsi,
illetve a magamutogatása eredményeire. Azonban meg-
bénítja kezünket a tapintat, ezt ne vegye rossznéven tő-
lünk. Különösen megnehezíti dolgunkat az, hogy tudjuk,
és hogy Ön is tudja: a legártatlanabb kérdésnek is micso-
da hátsó, rejtett indokai lehetnek. Becsületre, emberségre
hivatkozhatnánk, de vajon nem a rossz szándék öltözik-e
a legtisztább mezbe?

Így hát meg vagyunk kötve, ön is, mi is. Olyan gyanú
fojtogat ma minden embert, mint a múlt század elején a
királyokat: nincs-e jakobinus elrejtőzve az ágy alatt? Ez a
gyanú meggátol mindent, a közeledést és a befogadást
egyaránt.

Mindezt figyelembe véve mégis megkíséreljük, hogy
alkotónak érzett utunk elején, mintegy erősítésül meg-
idézzük Önt, kit Mesterünknek mondani szeretnénk.

Tájékoztatóul, magunkról, annyit: munkások gyerekei
vagyunk, de olyanok, akik már gimnáziumba jártak. So-
kái g jártunk olyan társadalmi mezsgyéken, melyeknek
mélyén a vizet csak sárrá tapasztottuk, mert utat választani
nem tudtunk, mert egyik föld sem a miénk.

Sajnos cinikusak lettünk, s nem tudunk hinni a valós
dolgokban: nagy fogalmak, közösségek: osztály, haza, csak
elvont és értelmi úton, vagy mint művészet lelkesítenek,
mint politikai lehetőséget túlságosan szétfolyóknak is-
mertük meg ahhoz, hogy valóban higgyünk bennük. Ben-
nük nem hiszünk, de értük igen! Jelenleg egyetemi hall-
gatók vagyunk, magyar-francia, illetve könyvtár-francia
szakos hallgatók. Nehéz eldönteni, nyertünk vagy vesz-
tettünk-e az egyetemmel?

Jellemzőképpen még annyit: hitünk nagyobb, mint
tudásunk, s hitünkkel a „nem érdemes” sárkánya birkózik:
így hát nagy becsületre nem tettünk szert a jóeszű simák
között.

Ezek után néhány kérdésre szeretnénk választ kapni:
természetesen tényekre vagyunk kíváncsiak, történelmi
és lelki tényekre.

*Helyettem is írtad.**

*Hogy nem levélben, hanem személyesen szeretnénk
találkozni, annak más magyarázata mellett: (a mi el-
képzelésünk szerint) művészember iránti természetes
fiatal kíváncsiság: 23 évesek vagyunk mindketten.*

*Ha valamilyen okból kellemetlen lenne Önnek a ta-
lálkozás, Gyergyai prof. Úr útján értesíthet.*

*Nem vagyunk rajongók, szeretjük az irodalmat,
ezért is szeretnénk felkeresni. Ha nem lehet, igyek-
szünk megérteni.*

Ebben az esetben ne haragudjon a zavarásért.

Ön „A Tett” ígézetében

1/ Elfogadja-e Németh Lászlónak azt a szerintünk
megtisztelő kijelentését, hogy Ön a magyar munkásmoz-
galom „hőskorának” erőteljes, szép művészi kifejezését
adta, s vállalja-e a mondás másik részét, miszerint a mun-
kásság és a munkásmozgalom a század elejéhez képest
elcserélődött, s a szocializmus kivívásához gyöngévé,
dekadenssé lett.

2/ Ön pályáját „A Tett” ígézetében kezdte, eljutott a
„Kis Könyv Haldoklásunk Emlékére” című munkájához,
melyben Marinetti futurizmusát méltán elítéli, de ez kissé
nem önkritika is?

3/ Az Ön és az Ön köré tömörült művészek – s általá-
ban a forradalmas kor – tetteiben nem uralkodott-e az
„action gratuite” magatartás?

4/ Okozott-e nagy válságokat életében, s művében a
művész természetes arisztokratizmusa és a társadalom kö-
zötti elkerülhetetlen összeütközés? (Hiszen az Ön eseté-
ben, lévén szocialista világnézetű művész, ez nagyobb vi-
hart kellett, hogy kavarjon, mint a tudatosan arisztokra-
ta, jobb szóval egyediségét, kiválasztottságát világnézet-
szűrt művész esetében.)

5/ Tehernek érezte-e a politikát, becsületből vállalt
ügynek, avagy költészete szerves alkotóelemének?

6/ Becsüli-e a „szegénységöt”?

7/ Istenhívő – vagy az emberben hisz?

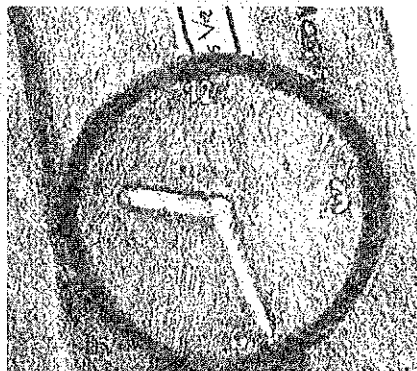
8/ A nagy költő – lévén az emberi dolgok ismerője –
nagy tanító is: melyik utat tartja becsületesebbnek, s vég-
ső fokon hasznosabbnak, a kívülmaradást vagy a belülről
javítgatást? Az irodalomról, s nem az életről van szó!

9/ *Ilyet írhatnál egyszer nekem is. Szívesen vála-
szolnék.*

*Nem szívesen lépek be Kassákhöz ilyen kérdésekkel
töltött fegyverrel. Inkább szóban, szóval. Közvetlenebb,
emberibb – talán.*

*Ha akarod, írd meg. Írd meg. Szívesen leszek hallga-
tótok.*

*Az írás: formába önti a gondolatot, áruló áradását
ezzel szabályozza. Ismerkedni, ebben az esetben, talán
jobb levél-előírással kiküldése nélkül. – Végül is, mindkét
út járható.*

* A megkülönböztetett írás a barát Marczisovszky Jánosé.